

Lebbis toont zich in nieuwe show een meester van de omdraaiing

Mike Peek 17 januari 2020, 10:04

BEELD ANP KIPPA

Het gebeurt zelden dat cabaretiers een rechtstreeks vervolg maken op een eerdere voorstelling. Lebbis heeft dat wel gedaan. In *De bovengrens* beargumenteerde hij twee jaar geleden dat onze rijkdom de spuitgaten uitloopt. Als alles kan, heeft niets meer zin. De mens heeft beperkingen om te begrijpen wat belangrijk is.

Lebbis eindigde dat programma met de hoopvolle boodschap dat we het kapitalisme nog kunnen stoppen. De mens heeft immers vrije wil. Een misvatting, vindt hij nu. Of in ieder geval een grove simplificatie. Onze vrije wil doet maar wat. Er zit geen plan achter. Bovendien kan die zogenaamd

vrije wil makkelijk gecorrumpeerd worden door reclame, die ons doet geloven dat bezit belangrijker is dan het opdoen van ervaringen.

Lebbis heeft met zijn laatste twee grote voorstellingen, en eigenlijk ook met tussendoortje *Het Amsterdam Verhaal*, een nieuw genre gecreëerd. Noem het TED-cabaret. Dit is niet langer humor met een moraal, maar eerder een lezing aangekleed met grappen. Wie de materie een beetje kent, zal weinig nieuws horen. Wie het werk van Lebbis een beetje kent trouwens ook niet. De gruwelen van de consumptiemaatschappij zijn een belangrijk stokpaardje van hem. Net als het belang van verdwalen. Van ons af en toe eens overgeven aan willekeur.

Dat hindert echter nauwelijks omdat Lebbis zijn ideeën steeds weer ietsje scherper verwoordt en altijd met boeiende voorbeelden komt om zijn punten te illustreren. Hij doet ook niet geheimzinnig over zijn inspiratiebronnen. Hoogleraar psychologie Daniel Kahneman bijvoorbeeld, die zegt dat de hoogst haalbare mens de improviserende mens is. Het groeit uit tot de rode draad in *De ervaring*: we moeten meer aan het lot overlaten en onze schijnveiligheid opgeven.

De vrije wil laat zich misschien een klein beetje sturen door iets wat diep in de mens verankerd ligt: onze behoefte aan verhalen. Toen zijn vaste kapper op vakantie bleek te zijn, ging Lebbis naar de Turk waar hij al vaak voorbij gelopen was. Vierenhalve minuut en twee tondeuses later stond hij weer buiten met een verminkte coupe. Thuis scheerde zijn vriendin hem kaal. Hij was een illusie armer, maar had een boeiende ervaring op zak.

Lebbis toont zich zo een meester van de omdraaiing. Iets kan best onplezierig zijn en toch waardevol blijken. Hij sart zijn publiek door te zeggen dat Trump met zijn handelsoorlog ('de natte droom van GroenLinks') meer voor het milieu heeft gedaan dan wie dan ook. Andersom werkt het net zo goed: de nadelen van alcohol mogen evident zijn, zolang je de voordelen negeert, is je onderzoek waardeloos.

De ervaring is slim, coherent, geestig en uiteindelijk zelfs ontroerend. Het laatste verhaal gaat over zijn vader, die aan dementie leed en de drank niet meer verdroeg. Lebbis schotelt hem druivensap voor, maar vertelt er groteske anekdotes bij over hoe deze 'wijn' is geproduceerd en wat hem zo bijzonder maakt. Het werkt. Zijn vader geniet met volle teugen. Dat is een fraai slotakkoord: als je mensen met reclame kunt beïnvloeden, kun je ze er ook een liefdevol duwtje in de juiste richting geven.